

مقام انسان در مثنوی

مؤلفین:

دکتر سید حبیب نبوی

سید محمد حسینی

بهار ۱۳۹۹

سرشناسه	: حسینی، سیدمحمد، ۱۳۴۳-
عنوان و نام پدیدآور	: مقام انسان در مثنوی / نویسندگان سیدمحمد حسینی، سیدحبیب نبوی، ۱۳۳۸.
مشخصات نشر	: تهران: فراز اندیش سبز، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۴۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۶۶۰۲-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: مولوی، جلال الدین محمدبن محمد، ۶۰۴ - ۶۷۲ ق. -- دیدگاه درباره انسان
موضوع	: Mowlavi, Jalaloddin Mohammad ibn-e Mohammad, 1207-1273 -- Views on human beings
موضوع	: مولوی، جلال الدین محمدبن محمد، ۶۰۴ - ۶۷۴ ق. مثنوی-- انسان
موضوع	: Masnavi-- Man . 1273 - 1207 ,Mowlavi, Jalaloddin Mohammad ibn Mohammad
موضوع	: انسان در ادبیات
موضوع	: Human beings in literature
موضوع	: شعر فارسی -- قرن ۷ ق. -- تاریخ و نقد
موضوع	: 13th century -- History and criticism -- Persian poetry
شناسه افزوده	: نبوی، سیدحبیب، ۱۳۳۸-
شناسه افزوده	: مولوی، جلال الدین محمدبن محمد، ۶۰۴ - ۶۷۲ ق. مثنوی. برگزیده . شرح
رده بندی کتره	: PIR۵۲
رده بندی دیویی	: ۸۱۵/۳۱
شماره کتابشناسی می	: ۶۱۰۰۰

مقام انسان در مثنوی

مؤلفین : سید محمد حسینی

دکتر سید حبیب نبوی

ناشر : مؤسسه انتشارات فراز اندیش سبز

نوبت چاپ : اول / بهار ۱۳۹۹

شمارگان : ۵۰۰ نسخه

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۶۶۰۲-۳

چاپ و صحافی : فراز اندیش سبز

قیمت : ۳۸۰۰۰ تومان

کلیه حقوق مادی و معنوی کتاب متعلق به ناشر و مؤلف می باشد.

خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه شمالی، تقاطع لبافی نژاد، پلاک ۹۲، طبقه دوم، واحد ۴

تلفن: ۶۶۹۶۹۵۰۵ - ۶۶۴۰۱۲۸۲ - ۶۶۴۰۱۲۸۲ - ۹۱۹۱۰۰۴۳۱۶

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۱	در باره مولانا جلال‌الدین محمد
۱۵	مهاجرت از بلخ
۱۷	عزیمت به قونیه
۲۰	مولانا به جای پدر
۲۳	ملات‌ها، سمن، تبریزی
۲۹	شیخ صدیق، تدبیر، رکوب قونوی
۳۲	حسام‌الدین حسن چلبی
۳۴	وفات مولانا
۳۶	آثار مولانا
۳۶	دیوان غزلیات شمس
۳۷	مثنوی
۳۷	فیه ما فیه
۳۹	مکاتیب و مجالس سبعه
۴۱	درباره کتاب مثنوی
۴۲	چگونگی سروده شدن مثنوی
۴۶	مثنوی عشق نامه است
۴۶	خنده و شادی در مثنوی

فهرست مطالب

۴۷	 گنجینه معرفت
۴۸	 دریای معرفت
۴۹	 لایه لایه بودن مثنوی
۵۰	 مثنوی سفرنامه روح مولاناست
۵۲	 تفارّت شیوه نگارش مثنوی با دیگر آثار ادبی و عرفانی
۵۳	 شریک شدن در تجربه معنوی مولانا
۵۴	 اقبالی که به مثنوی راه کرده است
۵۵	 عرفانی که مثنوی علیه می‌دهد
۵۶	 حکایت، تمثیل و نماد در مثنوی
۵۷	 مثنوی کتاب الهامی
۵۸	 نو شدن در مثنوی
۵۹	 مثنوی کتاب دستورالعمل سلوک عرفان عملی
۶۰	 مثنوی و قرآن
۶۰	 مقدمه مولانا بر کتاب مثنوی
۶۱	 مقام انسان در مثنوی
۶۳	 انسان برتر از فرشتگان
۷۹	 انسان و لامکان
۸۷	 اتصال به بی نهایت

فهرست مطالب

۹۳	 انسان معدن شادی
۱۱۷	 عظمت وجود انسان
۱۲۵	 انسان و آسمانها
۱۳۷	 مراحل کمال انسان
۱۵۱	 تن در جان
۱۷۷	 پر راز به ملکوت
۱۹۳	 حواس ظاهر و حواس باطن
۲۱۱	 فربهی جان و فربهی تن
۲۲۱	 انسان و حیوان
۲۳۱	 مستی انسان از باده الهی

مقدمه

کتاب حاضر شرح و توضیحی است بر سخنان مردی که دارای تجارب بلند عرفانی است و بر آنچه که گفته است نه تنها اشراف کامل دارد، بلکه همه آنها را تجربه کرده است؛ بنابراین باید آنها را جدی بگیریم و از تجربه‌های گرانمایه این مرد بزرگ، بهره‌مند بشویم. ما در این کتاب، چندی از مرواریدهای دریای معرفت مولانا را صید کرده و به نمایش گذاشته‌ایم. کوزه آبی از دریای مثنوی آورده‌ایم که می‌تواند دهن تشنه ما را سیراب کند و جان تازه‌ای به ما ببخشد؛ البته همه دریا را به خود ندارد، بلکه تنها کوزه را در این دریا زده‌ایم و در این میان، هر یک از ما می‌توانیم صدای از آب معرفت و شفافبخش این کوزه بخوریم و روح و روان خود را سیراب ببخسیم.

تعالیم روشنی‌بخش مولوی، دریایی بی‌پایان عظیم و پهناور است که برای ورود به آن دریا می‌باید فن شناگری آموخت و برای تسلط بر این مهارت، باید ابتدا در حوضچه‌ها و برکه‌های کوچکتر تمرین کرده و پس از آموختن فنون لازم، وارد آن دریای عظیم شد و امید است که کتاب حاضر نیز، یکی از آن حوضچه‌ها باشد که جهت ورود به آن دریا، برای مشتاقان و طالبان کمال، تهیه شده است. می‌تواند راهنما باشد و پس از آن است که می‌توان با غواصی کردن در دریای بی‌کران مثنوی، مرواریدهای معرفت را در دل صدف‌ها شناسایی و آنها را صید نمود. توضیحات و شرحی که در این کتاب در خصوص برخی از ابیات مثنوی

ارائه شده است، البته واجد کاستی‌های فراوان است اما در خود ابیات مثنوی، پیام‌های روشنی‌بخش بسیاری وجود دارد که با اطمینان می‌توان اذعان نمود که هر یک از این ابیات، به تنهایی می‌تواند جهان و دنیای آدمی را عوض کند و او را آدم دیگری بکند. توضیحات این کتاب و هیچ کتاب دیگری در خصوص مثنوی مولانا، به‌طور قطع و یقین نمی‌تواند همه بار معنایی ابیات مربوطه را در بر بگیرد؛ بلکه تنها می‌تواند بخش اندکی از آن معانی بلند و رفیع را بیان کند و نشانه‌هایی در اختیار ما قرار بدهد تا بتوانیم با آن نشانه‌ها، به دریای بی‌کرانه موی دست پیدا کنیم. آنچه که در این کتاب از آن سخن می‌رود، برگرفته از ابیات روشنی‌بخش مثنوی مولانا است. در این نوشته، سخن از عظمت و بزرگی انسان است؛ اینکه ما آدمیان چه جایگاهی در جهان هستی داریم و در کجای جهان هستی ایستاده‌ایم؟

جستجو، تحقیق و پژوهش در احوال و اندیشه‌های مولانا، البته برای اهل سلوک و طریقت، لازم و ضروری است؛ ولی برای همشینی با این مرد بزرگ، علاوه بر شناخت شیوه فکری، باید در تجربه باطنی او نیز شرکت کرد و با او همراه شد و در سایه او به پرواز درآمد.

در اینجا ابیاتی از مثنوی شریف انتخاب شده است که به‌طور مفصل، اشاره به مقام و منزلت آدمی دارد و علاوه بر اینها، به‌طور قاطع می‌توان گفت که مولانا در صدها و بلکه هزاران بیت دیگر از مثنوی، به‌طور مستقیم و غیرمستقیم به این موضوع مهم پرداخته است و نه تنها در این خصوص، بلکه در مورد دهها و صدها موضوع بسیار مهم دیگر در حوزه انسان‌شناسی، می‌توان

ابیات فراوانی از مثنوی را گردآوری و در مورد آنها قلم فرسایی نمود. ما تنها گلی از این گلستان چیده‌ایم و همهٔ باغ را نتوانسته‌ایم با خود بیاوریم و تنها شاخی از آن درختان و برگ‌های از گل‌های معطر و زیبای این باغ را آورده‌ایم و در نتیجه کسی که از عطر این گل‌ها مست می‌شود، باید به خود گلستان مراجعه و با انواع گل‌های عطرآگین روبرو شود، و بلکه همنشین آنها شده و از گل‌های رنگارنگ و میوه‌های متنوع آن، بهره‌مند شده و وجود خود را سرمست کند. ما در این مجموعه، تنها کوزه‌ای از آن دریا و مِشتی از آن خرمن و گوهری از آن گنجینهٔ معرفت را گرد آورده‌ایم.

ابیاتی که در این کتاب از مثنوی شریف آورده شده است گرچه بخش بسیار اندکی از ابیات مثنوی، شامل می‌شود؛ اما مطمئناً می‌تواند برای خواننده مشتاق و جویای حقیقت و طالبِ حق و معرفت، شروع مبارکی برای ورود به باغ و گلستانی باشد که میوه‌های آن، می‌تواند کام انسان را برای همهٔ عمر شیرین کند و تلخی‌ها را از وجود آدمی بزداید.

شایان ذکر است، برای دسترسی خواننده ارجمند به اصل ابیات مثنوی، شماره بیت و نام هر یک از دفاتر شش‌گانه، در ذیل ابیات ذکر شده است؛ تا خواننده مشتاقی که طالب خواندن و بهره‌مندی از بقیهٔ ابیات مرتبط می‌باشد، بتواند با سهولت، به مخزن و گنجینه اصلی آن گوهرهای ذیقیمت دست بیابد. با اطمینان می‌توان گفت، چنانچه خوانندهٔ خوش‌ذوق، اندکی حوصله به خرج بدهد و با مثنوی شریف مأنوس و همنشین شود؛ به گوهرهای بسی قیمتی‌تر از ابیاتی که در این کتاب ذکر شده است برسد.